

Νέος Πυλώνας Κρητικής Οικονομίας

Η Κρήτη βρίσκεται σήμερα μπροστά σε μια ιστορική μετατόπιση. Μετά τον πρωτογενή τομέα και τον τουρισμό (τους δύο παραδοσιακούς πυλώνες της οικονομίας της) αναδύεται δυναμικά ένας **τρίτος οικονομικός πυλώνας**, θεμελιωμένος στη γνώση, την τεχνολογία και την καινοτομία. Πρόκειται για μια εξέλιξη που δεν αποτελεί θεωρητική προσδοκία, αλλά συγκροτημένη στρατηγική, βασισμένη σε πραγματικές **δομές, θεσμικές συνεργασίες** και ένα **οικοσύστημα έρευνας** που έχει ωριμάσει.

Στο επίκεντρο αυτής της νέας εποχής βρίσκεται το **Επιστημονικό Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης (STEP-C)**, το οποίο δημιουργήθηκε από το **Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ)** και λειτουργεί σήμερα ως ο πιο ώριμος και ολοκληρωμένος κόμβος καινοτομίας στην Ελλάδα. Με περισσότερες από 45 εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, με διεθνή δικτύωση και με έναν ρόλο που πλέον αποκτά **παγκρήτια διάσταση**, το STEP-C αποτελεί τον μηχανισμό που **μετατρέπει την ερευνητική αριστεία σε οικονομική αξία**.

Η πρόσφατη θεσμική συνεργασία του ΙΤΕ με τα τρία πανεπιστημιακά ιδρύματα της Κρήτης, συγκεκριμένα το **Πανεπιστήμιο Κρήτης**, το **Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο (ΕΛΜΕΠΑ)** και το **Πολυτεχνείο Κρήτης**, σηματοδοτεί μια νέα εποχή ενοποίησης του οικοσυστήματος γνώσης. Για πρώτη φορά, όλοι οι βασικοί φορείς παραγωγής γνώσης του νησιού αποκτούν κοινό σημείο αναφοράς: το STEP-C ως **ενιαίο κόμβο** που συνδέει την έρευνα με την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και την παραγωγή σε όλη την Κρήτη.

Σε αυτό το περιβάλλον, ο **Δρ. Γιώργος Παπαμιχαήλ**, Διευθυντής του STEP-C και Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΔΑΠ/ΕΤΕΠ-Κ Α.Ε., αναλύει στη συνέντευξή του στο «Κρητών Επιχειρείν» το νέο αναπτυξιακό αφήγημα του νησιού, που είναι το πώς η Κρήτη μπορεί να μετατρέψει τη **γνώση σε επιχειρηματική δραστηριότητα**, πώς μπορεί να συγκρατήσει και να προσελκύσει ταλέντο, πώς μπορεί να δημιουργήσει νέες εταιρείες υψηλής τεχνολογίας και πώς μπορεί να διεκδικήσει θέση στον **ευρωπαϊκό και διεθνή χάρτη καινοτομίας**.

Η επόμενη δεκαετία δεν είναι απλώς μια περίοδος προοπτικής. Είναι η στιγμή που η Κρήτη μπορεί να αποδείξει ότι η **παραγωγή γνώσης και τεχνολογίας δεν είναι προνόμιο των μεγάλων μητροπολιτικών κέντρων**, αλλά δύναμη που μπορεί να αναπτυχθεί εκεί όπου υπάρχει **αριστεία, συνεργασία και στρατηγικό όραμα**.

Δρ. Γιώργος Παπαμιχαήλ
Διευθυντής Επιστημονικού Τεχνολογικού Πάρκου Κρήτης (STEP-C),
Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας
Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος ΕΔΑΠ/ΕΤΕΠ-Κ Α.Ε.

Ποια είναι σήμερα η θεσμική ταυτότητα του STEP-C και πώς διαμορφώνεται ο ρόλος του ως τεχνολογικού κόμβου που συνδέει έρευνα, επιχειρηματικότητα και παραγωγή σε ένα διεθνές περιβάλλον καινοτομίας;

Το Επιστημονικό Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης (STEP-C) δημιουργήθηκε από το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και υπήρξε ένας από τους πρώτους οργανωμένους θεσμούς διασύνδεσης της έρευνας με τη βιομηχανία και την αγορά στη χώρα μας. Με περισσότερα από τριάντα χρόνια λειτουργίας, έχει εξελιχθεί σε έναν από τους πλέον ώριμους και ολοκληρωμένους κόμβους καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, αποτελώντας ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του πώς η έρευνα και η γνώση μπορούν να μετατραπούν σε οικονομική και κοινωνική αξία.

Σήμερα φιλοξενεί περισσότερες από 45 καινοτόμες εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, ενώ τη διαχείριση και ανάπτυξη του έχει αναλάβει η Εταιρεία Διαχείρισης και Ανάπτυξης του Επιστημονικού Τεχνολογικού Πάρκου Κρήτης (ΕΔΑΠ/ΕΤΕΠ-Κ Α.Ε.). Η ιδιαίτερη ταυτότητά του διαμορφώνεται από τη μοναδική του θέση μέσα στο οικοσύστημα γνώσης και καινοτομίας της Κρήτης. Το STEP-C λειτουργεί ως ο μηχανισμός που συνδέει την ερευνητική αριστεία του ΙΤΕ και των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων του νησιού με την επιχειρηματικότητα, τη βιομηχανία και την παραγωγή, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις ώστε η επιστημονική γνώση να

μετατρέπεται σε καινοτόμα προϊόντα, υπηρεσίες και πραγματική αξία για την οικονομία.

Δεν πρόκειται απλώς για έναν χώρο φιλοξενίας εταιρειών, αλλά για ένα δυναμικό περιβάλλον καινοτομίας, όπου ερευνητικές ομάδες, νεοφυείς και εδραιωμένες επιχειρήσεις συνυπάρχουν, αλληλεπιδρούν και αναπτύσσουν ουσιαστικές συνέργειες.

Ο διεθνής χαρακτήρας του STEP-C αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο αυτής της ταυτότητας. Μέσα από τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά δίκτυα και έργα, τη συνεργασία με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού και την εξωστρέφεια των εταιρειών που φιλοξενεί, το STEP-C λειτουργεί ως πύλη που συνδέει το οικοσύστημα της Κρήτης με τις διεθνείς αγορές και τις τεχνολογικές εξελίξεις αιχμής. Αυτός ο τριπλός ρόλος -η σύνδεση έρευνας, επιχειρηματικότητας και παραγωγής σε ένα διεθνές πλαίσιο- καθορίζει σήμερα τη φυσιογνωμία και τη στρατηγική αποστολή του STEP-C.

Η νέα συνεργασία μεταξύ του ΙΤΕ και των πανεπιστημίων της Κρήτης αποτελεί μια σημαντική θεσμική πρωτοβουλία. Ποια είναι τα βασικά της στοιχεία και πώς αναμένεται να επηρεάσει την ανάπτυξη του οικοσυστήματος καινοτομίας στην Κρήτη;

Η συνεργασία που επισφραγίστηκε στις 8 Ιουνίου 2026 αφορά την υπογραφή συμβάσεων ανάμεσα στην ΕΔΑΠ/ΕΤΕΠ-Κ και στις Εταιρείες Αξιοποίησης και

Διαχείρισης Περιουσίας των τριών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της Κρήτης: του Πανεπιστημίου Κρήτης, του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΜΕΠΑ) και του Πολυτεχνείου Κρήτης.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι, για πρώτη φορά, το σύνολο των βασικών φορέων παραγωγής γνώσης της Κρήτης —το ΙΤΕ και τα τρία πανεπιστημιακά ιδρύματα του νησιού— αποκτούν έναν κοινό παρονομαστή: το STEP-C ως ενιαίο σημείο αναφοράς για τη σύνδεση της έρευνας με την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα!

Το βασικό στοιχείο της συμφωνίας είναι η διαμόρφωση ενός κοινού πλαισίου για τη διαχείριση και αξιοποίηση χώρων εντός των εγκαταστάσεων των τριών Ιδρυμάτων. Οι χώροι αυτοί θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις του STEP-C στο ΙΤΕ, διευρύνοντας ουσιαστικά τη δυνατότητα φιλοξενίας και υποστήριξης καινοτόμων ερευνητικών και τεχνολογικών δραστηριοτήτων, καθώς και τη δημιουργία νέων εταιρειών έντασης γνώσης.

Το STEP-C αποκτά πλέον έναν Παγκρήτιο ρόλο. Από ένα τεχνολογικό πάρκο συγκεντρωμένο σε μία τοποθεσία, εξελίσσεται σε έναν ενιαίο μηχανισμό υποστήριξης της καινοτομίας με παρουσία σε όλη την Κρήτη. Αναμένουμε ότι αυτή η εξέλιξη θα έχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στο οικοσύστημα: θα κινητοποιήσει μεγαλύτερο μέρος του ερευνητικού δυναμικού, θα φέρει πιο κοντά την ακαδημαϊκή κοινότητα με την αγορά και θα δημιουργήσει νέες διαδρομές ώστε η γνώση να μετατρέπεται σε προϊόντα, υπηρεσίες και επιχειρήσεις με πραγματικό αντίκτυπο

στην οικονομία και την κοινωνία.

Παράλληλα, θεωρούμε ότι αυτή η πρωτοβουλία αποτελεί μόνο την αρχή μιας νέας περιόδου συνεργασίας ανάμεσα στο STEP-C, το ΙΤΕ και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα της Κρήτης. Πάνω σε αυτή τη βάση μπορούν να αναπτυχθούν νέες συνέργειες, κοινές δράσεις και μηχανισμοί υποστήριξης, αξιοποιώντας ακόμη περισσότερο το ερευνητικό δυναμικό, τις υποδομές και την τεχνογνωσία που υπάρχουν στο νησί.

Ο τελικός στόχος είναι η δημιουργία ενός πραγματικά ενιαίου οικοσυστήματος καινοτομίας, όπου η γνώση που παράγεται στα ερευνητικά εργαστήρια θα μετατρέπεται ταχύτερα σε νέες τεχνολογίες, ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και αξία για την οικονομία και την κοινωνία της Κρήτης.

Η συζήτηση για τη δημιουργία ενός «Τρίτου Οικονομικού Πυλώνα» στην Κρήτη —πέρα από τον πρωτογενή τομέα και τον τουρισμό— ενισχύεται. Μπορεί η τεχνολογία και η καινοτομία να αποτελέσουν αυτόν τον νέο πυλώνα και ποια είναι η προστιθέμενη αξία του;

Η Κρήτη έχει σήμερα όλες τις προϋποθέσεις ώστε η γνώση, η τεχνολογία και η καινοτομία να εξελιχθούν στον τρίτο μεγάλο οικονομικό της πυλώνα, δίπλα στον τουρισμό και τον πρωτογενή τομέα. Και αυτό γιατί διαθέτει ένα ιδιαίτερο συγκριτικό πλεονέκτημα: ένα ερευνητικό κέντρο διεθνούς εμβέλειας, το ΙΤΕ, και τρία πανεπιστημιακά ιδρύματα με ισχυρή ερευνητική

δραστηριότητα και σημαντικό ανθρώπινο δυναμικό.

Λίγες περιφέρειες διαθέτουν σε μια τόσο περιορισμένη γεωγραφική περιοχή αυτή τη συγκέντρωση ερευνητικής αριστείας και παραγωγής νέας γνώσης. Ακόμη πιο σημαντικό όμως είναι ότι οι φορείς αυτοί δεν λειτουργούν απομονωμένα. Έχουν αναπτύξει σχέσεις συνεργασίας, κοινή αντίληψη και διαύλους επικοινωνίας, δημιουργώντας τις βάσεις για ένα πραγματικά ενιαίο οικοσύστημα καινοτομίας.

Η πρόκληση πλέον δεν είναι αν υπάρχει η επιστημονική βάση. Αυτή υπάρχει. Η πραγματική πρόκληση είναι η οργανωμένη μετατροπή αυτής της γνώσης σε καινοτομία, νέες επιχειρήσεις, θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης και διεθνώς ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες.

Η ανάπτυξη μιας οικονομίας που βασίζεται στη γνώση και την τεχνολογία δημιουργεί θέσεις εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας, συμβάλλει στη συγκράτηση αλλά και στην επιστροφή νέων επιστημόνων στην Κρήτη και περιορίζει τη διαρροή ταλέντου προς άλλα οικοσυστήματα του εξωτερικού.

Ο στόχος δεν είναι μόνο να δημιουργηθούν περισσότερες επιχειρήσεις, αλλά να δημιουργηθούν οι συνθήκες ώστε οι νέοι επιστήμονες να βλέπουν την Κρήτη ως τόπο επαγγελματικής εξέλιξης, δημιουργίας και προοπτικής και όχι ως αφετηρία φυγής.

Παράλληλα, η τεχνολογία και η καινοτομία δεν λειτουργούν ανταγωνιστικά προς τους υφιστάμενους οικονομικούς πυλώνες, αλλά ενισχυτικά. Μπορούν να συμβάλουν στον ψηφιακό και τεχνολογικό μετασχηματισμό του αγροδιατροφικού τομέα, της μεταποίησης και του τουρισμού, δημιουργώντας μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία.

Η ανάδειξη της Κρήτης σε ισχυρό περιφερειακό

κόμβο καινοτομίας αποδεικνύει ότι η παραγωγή γνώσης και τεχνολογίας δεν αποτελεί προνόμιο μόνο των μεγάλων αστικών κέντρων. Με τη σωστή στρατηγική, μπορεί να αποτελέσει μοχλό βιώσιμης ανάπτυξης και διεθνούς ανταγωνιστικότητας για ολόκληρες περιφέρειες.

Ποια βήματα απαιτούνται ώστε η έρευνα που παράγεται στα ερευνητικά ιδρύματα της Κρήτης να μετατραπεί σε προϊόντα, υπηρεσίες και επιχειρηματικές πρωτοβουλίες με εξωστρεφή και διεθνή προσανατολισμό;

Η ύπαρξη μιας σημαντικής επιστημονικής ανακάλυψης ή μιας νέας τεχνολογίας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, αλλά από μόνη της δεν αρκεί για να δημιουργηθεί μια επιτυχημένη επιχείρηση. Η μετατροπή της έρευνας και της γνώσης σε προϊόντα, υπηρεσίες και βιώσιμες επιχειρήσεις δεν είναι μια αυτονόητη ούτε γραμμική διαδικασία. Απαιτεί έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό υποστήριξης και μια σειρά ενεργειών που καλύπτουν όλα τα στάδια — από την ερευνητική ιδέα και την τεχνολογική ανάπτυξη έως την είσοδο στην αγορά και τη διεθνή ανάπτυξη.

Το πρώτο κρίσιμο στοιχείο είναι η αποτελεσματική μεταφορά τεχνολογίας: η ύπαρξη δομών που μπορούν να εντοπίζουν ερευνητικά αποτελέσματα με εμπορική προοπτική, να υποστηρίζουν την προστασία και διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας και να διευκολύνουν είτε την αδειοδότηση τεχνολογιών είτε τη δημιουργία νέων τεχνολογικών εταιρειών. Η στενή συνεργασία μας με τις μονάδες μεταφοράς τεχνολογίας των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων της Κρήτης είναι καθοριστική προς αυτή την κατεύθυνση.

Το δεύτερο στοιχείο είναι η πρόσβαση σε χρηματοδότηση στα πρώτα και πιο κρίσιμα στάδια ανάπτυξης. Πολλές τεχνολογίες βρίσκονται στο δύσκολο σημείο ανάμεσα στην επιστημονική ανακάλυψη και στο εμπορικά ώριμο προϊόν. Εκεί απαιτούνται εργαλεία proof-of-concept, κεφάλαια σποράς και πρόσβαση σε επενδυτικά κεφάλαια. Ωστόσο, η εμπειρία μας δείχνει ότι η μεγαλύτερη πρόκληση δεν είναι πάντα η απουσία διαθέσιμων κεφαλαίων, αλλά η ετοιμότητα των ίδιων των ομάδων να τα προσελκύσουν.

Μια νεοφυής επιχείρηση πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένη ώστε να μπορέσει να πείσει έναν επενδυτή: πρέπει να έχει κατανοήσει σε βάθος την αγορά της, το πραγματικό πρόβλημα που επιλύει, το επιχειρηματικό της μοντέλο, τον ανταγωνισμό και τη στρατηγική ανάπτυξής της.

Αυτό επιβεβαιώνεται τόσο από τη δική μας εμπειρία όσο και από τη διεθνή πρακτική. Συχνά το βασικό εμπόδιο δεν είναι η έλλειψη χρηματοδοτικών εργαλείων, αλλά το γεγονός ότι οι ομάδες δεν έχουν φτάσει ακόμη στο επίπεδο ωριμότητας που απαιτείται ώστε ένας επενδυτής να εμπιστευθεί την ιδέα, την ομάδα και το επιχειρηματικό σχέδιο.

Η επενδυτική ετοιμότητα είναι επομένως εξίσου σημαντική με την ίδια την πρόσβαση σε χρηματοδότηση.

Το τρίτο και εξίσου σημαντικό στοιχείο είναι η επιχειρηματική υποστήριξη και η καθοδήγηση από ανθρώπους με εμπειρία στην ανάπτυξη επιχειρήσεων. Η εμπειρία δείχνει ότι πολλές τεχνολογίες δεν αποτυγχάνουν επειδή δεν είναι επιστημονικά σημαντικές, αλλά επειδή δεν συνοδεύονται από την απαραίτητη επιχειρηματική ωρίμανση, κατανόηση της αγοράς και δυνατότητα προσαρμογής. Η

επιχειρηματικότητα, ιδιαίτερα όταν βασίζεται σε νέες τεχνολογίες, είναι μια απαιτητική διαδικασία που περιλαμβάνει αβεβαιότητα, συνεχείς δοκιμές και πολλές φορές αποτυχίες. Η αποτυχία όμως αποτελεί μέρος της διαδικασίας μάθησης. Αυτό που συχνά καθορίζει την επιτυχία είναι η ικανότητα μιας ομάδας να αξιολογεί τα δεδομένα, να επαναπροσδιορίζει τη στρατηγική της, να προσαρμόζεται και να προσπαθεί ξανά με καλύτερη κατανόηση της αγοράς και των αναγκών των πελατών.

Για τον λόγο αυτό, υπηρεσίες όπως η επώαση, η επιτάχυνση, η καθοδήγηση από έμπειρους επιχειρηματίες και στελέχη της αγοράς και η ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων στους ερευνητές είναι απαραίτητες.

Τέλος, είναι κρίσιμο ο διεθνής προσανατολισμός να υπάρχει από την πρώτη ημέρα. Η ντόπια ή ακόμα και η ελληνική αγορά είναι περιορισμένες. Μια τεχνολογική επιχείρηση πρέπει να σχεδιάζεται εξ αρχής με προοπτική διεθνούς ανάπτυξης.

Ο ρόλος του STEP-C είναι να συγκροτήσει αυτή την αλυσίδα υποστήριξης: να παρέχει υποδομές, εξειδικευμένες υπηρεσίες, πρόσβαση σε ανθρώπους με εμπειρία, δίκτυα συνεργασίας και ένα περιβάλλον μέσα στο οποίο οι ερευνητικές ομάδες μπορούν να εξελιχθούν σε βιώσιμες επιχειρήσεις.

Στόχος μας είναι η μετάβαση από το εργαστήριο στην αγορά να γίνει πιο γρήγορα, πιο οργανωμένα και με μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας.

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες ανάγκες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι εταιρείες υψηλής τεχνολογίας που δραστηριοποιούνται στην Κρήτη και πώς μπορεί το STEP-C να ενισχύσει την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητά τους;

Οι εταιρείες υψηλής τεχνολογίας που αναπτύσσονται στην Κρήτη αντιμετωπίζουν προκλήσεις που συναντώνται στα περισσότερα περιφερειακά οικοσυστήματα καινοτομίας διεθνώς. Η ύπαρξη εξαιρετικής τεχνολογίας και υψηλού επιπέδου ανθρώπων αποτελεί σημαντική βάση, αλλά για να μπορέσουν οι επιχειρήσεις αυτές να αναπτυχθούν και να ανταγωνιστούν διεθνώς χρειάζονται ένα ευρύτερο περιβάλλον υποστήριξης.

Η πρώτη και ίσως σημαντικότερη πρόκληση είναι η πρόσβαση σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Ο ανταγωνισμός για νέα ταλέντα είναι πλέον παγκόσμιος, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η πληροφορική, η τεχνητή νοημοσύνη, η μηχανική και οι επιστήμες υψηλής τεχνολογίας. Η δυνατότητα μιας περιοχής να συγκρατήσει αλλά και να προσελκύσει νέους επιστήμονες αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη ενός οικοσυστήματος καινοτομίας. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για περιφέρειες όπως η Κρήτη, όπου ο ανταγωνισμός για ταλέντο δεν μπορεί να βασιστεί αποκλειστικά στο επίπεδο των οικονομικών απολαβών. Χρειάζεται να δημιουργηθεί ένα συνολικό περιβάλλον ευκαιριών: πρόσβαση σε ενδιαφέρουσες τεχνολογικές προκλήσεις, δυνατότητες επαγγελματικής εξέλιξης, σύνδεση με κορυφαία έρευνα και υψηλή ποιότητα ζωής. Αυτά είναι στοιχεία που μπορούν να κάνουν έναν νέο επιστήμονα να επιλέξει όχι απλώς μια θέση εργασίας, αλλά έναν τόπο όπου μπορεί να δημιουργήσει και να εξελιχθεί.

Η δεύτερη μεγάλη πρόκληση είναι η ανάπτυξη και η κλιμάκωση των επιχειρήσεων. Πολλές εταιρείες καταφέρνουν να περάσουν τα πρώτα στάδια δημιουργίας, όμως η μετάβαση από μια μικρή καινοτόμο εταιρεία σε μια διεθνώς ανταγωνιστική επιχείρηση απαιτεί πρόσβαση σε κεφάλαια ανάπτυξης, αγορές, έμπειρα στελέχη και στρατηγικές συνεργασίες.

Η τρίτη πρόκληση αφορά τη διεθνοποίηση. Για τις περισσότερες εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, ειδικά σε μια περιφέρεια όπως η Κρήτη, η εξωστρέφεια δεν είναι επιλογή αλλά προϋπόθεση επιβίωσης. Από την πρώτη ημέρα πρέπει να σκέφτονται σε διεθνές επίπεδο, να έχουν πρόσβαση σε πελάτες, συνεργάτες και δίκτυα εκτός Ελλάδας. Παράλληλα, ένα σημαντικό ζήτημα για κάθε αναδυόμενο οικοσύστημα είναι η δημιουργία κρίσιμης μάζας. Η καινοτομία αναπτύσσεται ταχύτερα όταν υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις, ερευνητικές ομάδες, επενδυτές και εξειδικευμένοι άνθρωποι που αλληλεπιδρούν συστηματικά. Η πυκνότητα αυτών των σχέσεων είναι συχνά αυτό που διαφοροποιεί τα ισχυρά οικοσυστήματα καινοτομίας διεθνώς.

Εδώ βρίσκεται και η ιδιαίτερη συμβολή του STEP-C. Ένα τεχνολογικό πάρκο δεν είναι απλώς ένας χώρος εγκατάστασης επιχειρήσεων. Είναι ένας μηχανισμός δημιουργίας οικοσυστήματος. Μέσα από τη σύνδεσή του με το ITE και με τα τρία πανεπιστημιακά ιδρύματα της Κρήτης, το STEP-C δίνει

στις επιχειρήσεις πρόσβαση σε ερευνητική γνώση, υποδομές, εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και νέες ευκαιρίες συνεργασίας. Ταυτόχρονα παρέχει υπηρεσίες επιχειρηματικής ανάπτυξης, καθοδήγηση, διασύνδεση με χρηματοδοτικά εργαλεία και διεθνή δίκτυα, βοηθώντας τις εταιρείες όχι μόνο να δημιουργηθούν αλλά και να μεγαλώσουν.

Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία όμως είναι η κοινότητα που δημιουργείται μέσα στο Πάρκο. Η καθημερινή συνύπαρξη νεοφυών επιχειρήσεων, ώριμων εταιρειών και ερευνητών δημιουργεί άτυπες ροές γνώσης και εμπειρίας. Μια νέα εταιρεία μπορεί να μάθει από την εμπειρία μιας πιο ώριμης επιχείρησης σε θέματα αγοράς, ανάπτυξης προϊόντων και επιχειρηματικής λειτουργίας, ενώ μια μεγαλύτερη εταιρεία αποκτά πρόσβαση σε νέες ιδέες, τεχνολογίες και ανθρώπινο δυναμικό.

Με τη νέα παγκρήτια διάσταση του STEP-C δημιουργούνται οι συνθήκες για κάτι ακόμη μεγαλύτερο: ένα ενιαίο οικοσύστημα καινοτομίας με μεγαλύτερη κρίσιμη μάζα εταιρειών, ερευνητών, ταλέντου και συνεργασιών.

Ο στόχος είναι οι επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας στην Κρήτη να μην λειτουργούν απομονωμένα, αλλά να αποτελούν μέρος ενός δυναμικού περιβάλλοντος που τις βοηθά να αναπτυχθούν, να παραμείνουν ανταγωνιστικές και να διεκδικήσουν θέση στις διεθνείς αγορές.

Ποιο είναι το όραμά σας για την επόμενη δεκαετία: πώς φαντάζεστε την Κρήτη ως νησί καινοτομίας και ποια θέση μπορεί να καταλάβει στον ευρωπαϊκό και διεθνή χάρτη τεχνολογικής ανάπτυξης;

Η Κρήτη διαθέτει σήμερα όλα τα απαραίτητα συστατικά για να εξελιχθεί σε έναν αναγνωρίσιμο ευρωπαϊκό κόμβο καινοτομίας: ισχυρή ερευνητική βάση, ιδρύματα με σημαντική παραγωγή γνώσης, εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και έναν αυξανόμενο αριθμό τεχνολογικών επιχειρήσεων.

Η πρόκληση της επόμενης δεκαετίας είναι να μετατρέψουμε αυτά τα επιμέρους πλεονεκτήματα σε ένα συνεκτικό και διεθνώς ανταγωνιστικό οικοσύστημα. Η καινοτομία δεν δημιουργείται μόνο επειδή υπάρχουν εξαιρετικές ιδέες ή σημαντικά ερευνητικά αποτελέσματα. Δημιουργείται όταν η γνώση, οι άνθρωποι, οι επιχειρήσεις, οι υποδομές και τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία συνδέονται αποτελεσματικά μεταξύ τους.

Αυτό ακριβώς χαρακτηρίζει τα επιτυχημένα οικοσυστήματα διεθνώς: η ικανότητα να μετατρέπουν τη γνώση σε προϊόντα, επιχειρήσεις και ανάπτυξη.

Παράλληλα, θεωρώ ότι πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο που βλέπουμε την περιφερειακότητα και τη νησιωτικότητα. Στο παρελθόν η απόσταση από τα

μεγάλα οικονομικά κέντρα αποτελούσε σημαντικό εμπόδιο. Σήμερα, στην οικονομία της γνώσης, όπου η τεχνολογία επιτρέπει νέους τρόπους εργασίας και συνεργασίας, η Κρήτη μπορεί να μετατρέψει ορισμένα από τα χαρακτηριστικά της σε συγκριτικό πλεονέκτημα.

Η ποιότητα ζωής, η ασφάλεια, το φυσικό περιβάλλον, σε συνδυασμό με την ύπαρξη ενός ισχυρού επιστημονικού και τεχνολογικού οικοσυστήματος, μπορούν να αποτελέσουν ισχυρούς παράγοντες προσέλκυσης ανθρώπων και εταιρειών.

Ο στόχος είναι η Κρήτη να εξελιχθεί σε έναν πραγματικό μαγνήτη ταλέντου: έναν τόπο που όχι μόνο συγκρατεί και προσελκύει επιστήμονες υψηλού επιπέδου, αλλά δημιουργεί γύρω τους ένα δυναμικό οικοσύστημα γνώσης, καινοτομίας και επιχειρηματικών ευκαιριών.

Δεν πιστεύω ότι η Κρήτη πρέπει να προσπαθήσει να αντιγράψει άλλα μεγάλα τεχνολογικά κέντρα, όπως πολύ συχνά ακούμε και διαβάζουμε. Τα επιτυχημένα οικοσυστήματα χτίζονται γύρω από τη δική τους ταυτότητα και τα δικά τους πλεονεκτήματα.

Η διεθνής αναγνωρισιμότητα απαιτεί εστίαση σε τομείς όπου υπάρχει πραγματική επιστημονική και τεχνολογική υπεροχή.

Αυτή είναι και η ουσία της έξυπνης εξειδίκευσης: όχι να κάνουμε λίγο από όλα, αλλά να επενδύσουμε στρατηγικά εκεί όπου μπορούμε πραγματικά να ξεχωρίσουμε.

Το όραμα για την επόμενη δεκαετία είναι ένα οικοσύστημα με μεγαλύτερη κρίσιμη μάζα: περισσότερες τεχνολογικές εταιρείες, περισσότερους ερευνητές που συνεργάζονται με την αγορά, περισσότερες διεθνείς συνεργασίες και περισσότερους νέους επιστήμονες που επιλέγουν να παραμείνουν ή να επιστρέψουν στην Κρήτη. Η συγκράτηση και η επιστροφή ταλέντου δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως γενική ρητορική, αλλά ως συγκεκριμένος αναπτυξιακός στόχος.

Οι νέοι επιστήμονες θα επιλέξουν την Κρήτη όταν μπορούν να βρουν εδώ ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης αντίστοιχες με αυτές που προσφέρουν μεγάλα οικοσυστήματα του εξωτερικού.

Σε αυτή τη διαδρομή, η συνεργασία του ITE με τα τρία πανεπιστημιακά ιδρύματα μέσω του STEP-C αποτελεί ένα σημαντικό βήμα. Δημιουργεί έναν κοινό μηχανισμό που ενώνει τις δυνάμεις παραγωγής γνώσης του νησιού και μπορεί να επιταχύνει τη μετάβαση από την έρευνα στην επιχειρηματική αξιοποίηση.

Παράλληλα, η διαχρονική στήριξη της Περιφέρειας Κρήτης στην έρευνα, την καινοτομία και την εφαρμογή της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης έχει συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση ενός ώριμου περιφερειακού οικοσυστήματος. Η συνέχιση αυτής της στενής συνεργασίας μεταξύ Περιφέρειας, ITE, πανεπιστημίων, ερευνητικών φορέων και επιχειρηματικής κοινότητας αποτελεί βασική

προϋπόθεση για τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της Κρήτης.

Ο ρόλος του STEP-C είναι ακριβώς αυτός: να συνδέσει τα επιμέρους στοιχεία του οικοσυστήματος -την έρευνα, τις επιχειρήσεις, τις υποδομές, τη χρηματοδότηση και τα διεθνή δίκτυα- ώστε η γνώση που παράγεται στην Κρήτη να μετατρέπεται σε πραγματική οικονομική και κοινωνική αξία.

Το όραμά μας είναι η Κρήτη της επόμενης δεκαετίας να αποτελέσει ένα ευρωπαϊκό παράδειγμα για το πώς μια νησιωτική περιφέρεια μπορεί να αξιοποιήσει την επιστήμη, την καινοτομία και τη συνεργασία για να δημιουργήσει ένα νέο και διεθνώς αναγνωρισμένο μοντέλο ανταγωνιστικής και βιώσιμης ανάπτυξης.

Δρ. Γιώργος Παπαμιχαήλ

Ο Δρ. Γιώργος Παπαμιχαήλ είναι Διευθυντής του Επιστημονικού Τεχνολογικού Πάρκου Κρήτης (STEP-C) του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ITE) και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας Διαχείρισης και Ανάπτυξης του STEP-C. Είναι διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου (Science, Technology & Innovation Studies) με βασικές και μεταπτυχιακές σπουδές στην διοίκηση επιχειρήσεων και στη διαχείριση τεχνολογίας και καινοτομίας (Πανεπιστήμια Hertfordshire, OPEN, Glasow, Sussex-SPRU). Διαθέτει περισσότερα από 20 χρόνια εμπειρίας στον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών και δράσεων για την ενίσχυση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της αξιοποίησης ερευνητικών αποτελεσμάτων. Έχει συμμετάσχει στον σχεδιασμό και την υλοποίηση περισσότερων από 50 ευρωπαϊκών και εθνικών έργων στους τομείς της καινοτομίας, της περιφερειακής ανάπτυξης και της επιχειρηματικότητας, ενώ έχει υποστηρίξει τη δημιουργία και ανάπτυξη σημαντικού αριθμού νεοφυών επιχειρήσεων και τεχνοβλαστών. Είναι μέντορας ακαδημαϊκών start-ups σε θέματα επενδυτικής ετοιμότητας (investment readiness) στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου και αξιολογητής ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας. Το ερευνητικό και επαγγελματικό του έργο εστιάζει στην ανάπτυξη οικοσυστημάτων καινοτομίας, σε πολιτικές μεταφοράς τεχνολογίας και στη σύνδεση της έρευνας με την βιομηχανία και την οικονομία.

